

Makalenin Türü / Article Type : Araştırma Makalesi / Research Article
Geliş Tarihi / Date Received : 29.08.2019
Kabul Tarihi / Date Accepted : 16.05.2020
Yayın Tarihi / Date Published : 15.12.2020

 <https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2020.20.58249-613142>

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE DİJİTAL ÖYKÜLEME İLE EFSANELERDEN YARARLANMA: NİTEL BİR ARAŞTIRMA*

Tuğba SELANİK-AY¹

ÖZ

Günümüzde yazılı metinler öğrencilerin yeterince ilgisini çekmemeye başlamıştır. Bu sorunun çözümünde metinleri ses, görsel, karikatür, slogan gibi çoklu öğelerle daha ilgi çekici hale getirebilen dijital öykülemelerden yararlanılabilir. Bu araştırmanın temel amacı sosyal bilgiler öğretiminde dijital öyküleme ile efsanelerden yararlanmanın ilkökul öğrencilerinin görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesidir. Araştırma 4. sınıfına devam etmekte olan 37 ilkökul öğrencisi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak öğrencilerin tuttuğu ders günlükleri ve uygulama sonunda öğrencilerin tasarlayarak yazdıkları efsaneler kullanılmıştır. İlkokul öğrencilerinin yazdığı efsanelerin çözümlenmesi sonucunda efsanelerde sosyal unsurlar, duygular, coğrafi unsurlar, doğal afetler, olağanüstü unsurlar ve hava olayları olmak üzere toplam 6 ana temaya ulaşılırken; günlüklerden elde edilen veriler ise akademik ve duyuşsal bağlamda sınıflandırılmıştır. Araştırma sonucunda akademik bağlamda belirtilen görüşlerin dijital öykülemeler ve efsanelerin ilişkilendirildiği kazanımlara uyumlu olduğu; duyuşsal bağlamda ise sosyal bilgiler dersini sevdirmeye, öğrencilerin ilgisini çekmeye, farklı edebî türlere ilgiyi artırma, teknolojiyi daha etkili kullanma gibi katkıların ilkökul öğrencileri tarafından ifade edildiği belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar ışığında sosyal bilgiler dersinde dijital öyküleme yoluyla efsanelerden yararlanılması önerilebilir.

Anahtar kelimeler: Sosyal bilgiler öğretimi, edebî ürün, efsane, dijital öyküleme

BENEFITTING LEGENDS VIA DIGITAL STORYTELLING ON TEACHING SOCIAL STUDIES: A QUALITATIVE RESEARCH

ABSTRACT

Nowadays, written texts are not getting enough attention of the students. To solve this problem, digital storytelling can be used which can make texts more interesting with sound, visuals, cartoons and slogans. The main aim of this study is to evaluate the use of legends via digital storytelling in social studies teaching based on the primary school students' views. The study was carried out on 37 primary school students (20 female, 17 male). The diaries in which the students recorded their views during the implementation process and the legends written by them at the end of the application were used as data collection tools. As a result of the analysis of the legends written by primary school students, a total of 6 main themes were reached: social elements, emotions, geographical elements, natural disasters, extraordinary elements and weather events. It has been determined that the social studies course includes opinions about the use of digital stories and legends in academic and affective context. The views expressed in the academic context are consistent with the learning outcomes associated with digital stories and legends. It has been concluded that in addition to their contributions to popularizing social studies in the affective context, attracting their interest in literary genres such as legends and digital narratives in the context of effective use of technology attracted students' attention. In the light of the results obtained, it can be suggested to benefit from legends through digital storytelling in social studies course.

Keywords: Teaching social studies, literary product, legend, digital storytelling

* 3rd International Congress on Science and Education kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuş, özet bildiri olarak yayınlanmıştır.

¹ Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, tsay@aku.edu.tr, <https://orcid.org/000-0003-1368-052X>

1.GİRİŞ

Sosyal bilgiler dersi tarih, coğrafya, felsefe, sosyoloji, psikoloji, antropoloji, eğitim, hukuk, ekonomi, siyaset, sanat ve edebîyat gibi pek çok disiplinle ilişkilendirilen bir derstir. Dolayısıyla pek çok farklı yöntem-teknik yanısıra pek çok kaynak da sosyal bilgiler öğretiminde bir araç olarak kullanılmaktadır. Etkili bir sosyal bilgiler öğretiminin öğrencilere okuma ve yazma becerilerini geliştirme yönünde de olanaklar sunması bir gerekliliktir (Moore vd., 2000). Amerika Sosyal Bilgiler Programı'nda (NCLB-No Child Left Behind) "Hiçbir çocuk geride kalmamasın." biçiminde sosyal bilgiler dersinde okuma-yazma ve matematiksel becerilerin kazandırılmasının gerekliliğini vurgulayan öneriler yer almaktadır (Leming vd., 2006). Bu bağlamda sosyal bilgiler dersinde edebî ürünlerin kazanımlarla ilişkilendirilerek bir araç olarak kullanılması dersin amaçlarına ulaşmanın yanısıra sosyal bilgiler dersinin okuma-yazma becerileri bağlamında öğrencilere katkılar getirmesini sağlayabilir. Edebî ürünler içinde sosyal bilgiler dersinin doğasına en uygun türlerden biri efsanelerdir. Efsaneler pek çok kültürel öğeyi, farklı kültürlerin yaşayışını, günlük yaşam deneyimlerini, toplumsal değerleri ve gelenekleri, yaşanan çevredeki doğal ve beşerî unsurları, afetleri, hava olaylarını içinde barındırarak etkileyici bir üslupla aktarma özelliğine sahiptir. NCSSE (1994) küresel bağlantılar öğrenme alanının yanısıra pek çok öğrenme alanı için farklı kültürler ve kültürel çeşitlilik bağlamında öğrencilere deneyim kazandırmanın öneminden söz etmiştir. Bu bağlamda içinde yaşanan coğrafyadan başlayarak pek çok farklı kültüre ilişkin farkındalık kazanmada efsanelerin bir araç olarak kullanılabilceği söylenebilir. Türkiye'nin efsaneler bakımından zengin olduğu bilinmektedir. Eğitimde bu tür bir zenginliğin işe koşulması etkili ve verimli uygulamalar için kaynak sağlayabilir. Ancak son yıllarda efsaneler kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması nedeniyle unutulmaya yüz tutmuştur.

1.1. Araştırmanın amacı

Bu araştırma, ilköğretim öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde efsanelerden yararlanmaya ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen nitel bir araştırmadır.

1.2. Araştırmanın önemi

Alan yazın incelendiğinde sosyal bilgiler öğretiminde farklı edebî ürünlerin kullanımına yönelik olarak gerçekleştirilen pek çok araştırmaya (Kaymakçı, 2013; Oruç & Ulusoy, 2008; Öztürk & Otluoğlu, 2005) rastlanmıştır. Ancak doğrudan sosyal bilgiler öğretiminde efsane, destan ve halk hikâyelerinden yararlanmaya ilişkin olarak yalnızca birkaç araştırmaya (Sakaoğlu, 1992; Şimşek, 2000; Şimşek, 2001; Yılar, 2005) rastlanmıştır. Ancak bu araştırmaların da kuramsal nitelikte araştırmalar olduğu görülmüştür. Araştırmanın alanyazındaki eksikliği gidermesi umulmaktadır. Bu araştırmanın temel amacı dijital öyküleme ile efsanelerden yararlanılarak gerçekleştirilen sosyal bilgiler öğretiminin ilköğretim öğrencilerinin görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesidir.

2. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma modeli, katılımcılar, verilerin toplanması ve çözümlenmesi yer almaktadır. Verilerin toplanması bölümünde ayrıca araştırmanın uygulama aşamasında gerçekleştirilen çalışmalar ayrıntılı biçimde betimlenmiştir.

2.1. Araştırmanın modeli

Bu araştırma, ilköğretim öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde efsanelerden yararlanmaya ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen nitel bir araştırmadır.

2.2. Katılımcılar

Bu araştırma 2017-2018 öğretim yılı bahar döneminde Afyon il merkezinde yer alan bir devlet okulunun 4. sınıfına devam etmekte olan 20'si kadın 17'si erkek toplam 37 ilköğretim öğrencisi üzerinde gerçekleştirilmiştir.

2.3. Verilerin toplanması ve çözümlenmesi

Araştırmanın uygulama sürecinde sosyal bilgiler dersi 4. sınıf "İnsanlar, Yerler ve Çevreler" öğrenme alanı kazanımları içeriğe uygun efsaneler ile ilişkilendirilerek programda da önerildiği biçimde 20 ders saati içinde (7 hafta süre ile) dijital öykülemeye dönüştürülen efsaneler aracılığıyla işlenmiştir.

Nitel bir araştırma olan araştırmada veri toplama aracı olarak uygulama süreci boyunca ilköğretim öğrencilerinin görüşlerini yansıttıkları ders günlükleri (259 ders günlüğü) ve uygulama süreci sonunda öğrencilerden yaratıcılarını kullanarak yazmaları istenen efsaneler (37 efsane) kullanılmıştır.

Ders günlükleri ve efsaneler birer doküman olarak ele alınmıştır. Dokümanlar; gerçek, kolay ulaşılabilir veri sağlamakta ve araştırmacıların sorunlara çözüm üretebilmelerine olanak tanımaktadır. Doküman sözcüğü bir şemsiye kavram olarak, görsel ve fiziksel materyallere karşılık gelmektedir. Bu sözcük en geniş anlamda iletişim materyallerini içermektedir. Örneğin gazeteler, romanlar, anekdotlar, anılar ve günlükler bu kapsamda ele alınmaktadır (Merriam, 1998, akt. Deveci & Selanik Ay, 2009). Öğrenci günlükleri ve öğrenciler tarafından yazılan efsaneler betimsel analiz yoluyla çözümlenmiştir. Elde edilen bulgular tablolar hâlinde sunulmuş bunun yanı sıra günlüklerden ve öğrencilerin oluşturduğu efsanelerden yapılan doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Araştırma uygulama süreci Tablo 1’de şu şekilde verilmiştir:

Tablo 1.*Uygulama Sürecinde Ele Alınan Efsaneler, Kazanımlar ve Gerçekleştirilen Etkinlikler*

Kullanılan Efsaneler	Derste efsaneyle ilgili gerçekleştirilen etkinlikler	Ele alınan kazanımlar
Kaz Dağı ve Sarıkız Efsanesi	Kaz Dağı ve Sarıkız Efsanesi’ne uygun biçimde oluşturulan krokiyi kullanarak verilen yönergeye göre yön bulma, dijital öykülemeye dönüştürülen efsanede yer alan gazete haberleri ve karikatürler üzerinde tartışma	SB.4.3.1. Çevresindeki herhangi bir yerin konumu ile ilgili çıkarımlarda bulunur.
Tek Çam Efsanesi Çarşamba ovası Efsanesi Ağrı Dağı Efsanesi	Efsanede anlatılan afetlerden ve dijital öykülemeye verilen deprem haritası, görseller, sivil toplum kuruluşları ve gazete haberlerinden hareketle doğal afetlerden korunma yollarına ilişkin afiş hazırlama	SB.4.3.6. Doğal afetlere yönelik gerekli hazırlıkları yapar.
Bingöller ve Kuş Gölü Efsanesi	Bingöller ve Kuş Gölü Efsanesi’ne uygun biçimde kroki çizme ve krokiye lejant oluşturma, dijital öykülemeye yer alan metro, otobüs hatları ve şehir haritalarını inceleme	SB.4.3.2. Günlük yaşamında kullandığı mekânların krokisini çizer.
Süleymaniye caminin harcı ve Sapanca Gölü Efsanesi	Dijital öykülemeye dönüştürülen efsanelerde yer alan doğal beşerî unsurları not alma, sınıflandırarak tablolar oluşturma	SB.4.3.3. Yaşadığı çevredeki doğal ve beşerî unsurları ayırt eder.
Gazlıgöl Efsanesi Gelin Kayası Efsanesi Pamukkale Efsanesi Peribacaları Efsanesi Ölüdeniz Efsanesi	Dijital öykülemeye dönüştürülen efsanelerde yer alan yer şekilleri, yerleşme ve nüfusa ilişkin çıkarımlarda bulunma, efsanelerin geçtiği yerlerin eski ve yeni hâllerine ilişkin dijital öykülemeye verilen fotoğrafları karşılaştırarak hangi türde değişimler yaşandığını tartışma	SB.4.3.5. Yaşadığı yer ve çevresindeki yer şekilleri ve nüfus özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.
Tuz Gölü Efsanesi	Dijital öykülemeye dönüştürülen efsanelerde yer alan hava olayları hakkında çıkarımlarda bulunma ve hava olaylarını gösteren resimli grafik çizme etkinliği, dijital öykülemeye yer alan gazete haberlerinde hava durumu videosunda...vb hava olaylarına ilişkin rastlanan görseller yoluyla kanıt toplama	SB.4.3.4. Çevresinde meydana gelen hava olaylarını gözlemleyerek bulgularını resimli grafiklere aktarır.
Dijital öyküleme yapma	Efsanelere ulaşılacak web adresleri öğrencilerle paylaşılmış, dijital öyküleme için gerekli olan görsellerin internetten nasıl bulunup kaydedilebileceği, video, görsel, ses, metin, gazete haberi gibi öğelerin nasıl eklenip hangi programlar kullanılarak dijital öykülemeye dönüştürülebileceği bilgisayar laboratuvarında atölye çalışması biçiminde ilkökul öğrencilerine gösterilmiştir.	Araştırma, dijital okuryazarlık, iletişim, işbirliği, medya okuryazarlığı, yenilikçi düşünme gibi beceriler üzerinde özellikle durulmuştur.

Araştırma Tablo 1’de de görüldüğü gibi “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” öğrenme alanının tüm kazanımlarını kapsayacak biçimde tasarlanmıştır. Araştırmada öğrenme alanının ve kazanımlarının doğrudan ilişkili olduğu düşünülen becerilere de yer verilmiştir. Araştırma kapsamında ele alınan beriler Şekil 1’de verilmiştir:

Şekil 1. Uygulama sürecinde kullanılan ders planlarında ele alınan beceriler

Şekil 1’de de görüldüğü gibi uygulama sürecinde sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan 12 beceriye ders planlarında yer verilmiştir. Sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan anahtar yetkinlikler de dijital öykülemeye dönüştürülen efsanelerle sosyal bilgiler öğretimi bağlamında incelenmiştir ve farklı boyutlarıyla uygulama sürecinde ders planlarında çeşitli anahtar yetkinliklerle de ilişkilendirmeler yapılmıştır. Ders planlarında yer verilen anahtar yetkinlikler şu şekildedir:

Şekil 2. Uygulama sürecinde ders planlarında yer verilen anahtar yetkinlikler

Bunların yanı sıra sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan ve kazanımlarla ilişkilendirilen efsanelerde yer alan değerler de ders planlarında ele alınmıştır. Uygulama sürecinde ders planlarında yer verilen değerler Şekil 3’te verilmiştir:

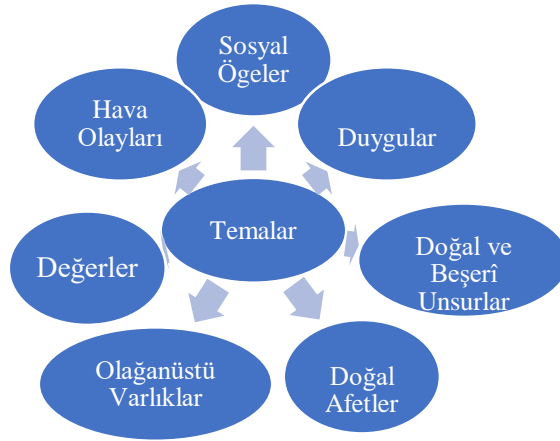

Şekil 3. Uygulama sürecinde ders planlarında yer verilen değerler

Araştırmanın uygulama aşamasında, gerçekleştirilen etkinliklerin, gerek programda yer alan ilgili kazanımlar, gerekse ilgili anahtar yetkinlikler, beceriler ve değerleri içerecek biçimde bir bütünlük içinde ele alınmasına dikkat edilmiştir.

3. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen veriler öğrenci günlüklerinden elde edilen veriler ve öğrencilerin oluşturduğu efsanelerden elde edilen veriler olmak üzere sırasıyla sunulmuştur. Bu çalışmada sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan kazanımlara uygun biçimde seçilen 14 efsane dijital öykülemeye dönüştürülmüş; toplam 20 ders saati (7 hafta) süresince sosyal bilgiler dersi dijital öykülemeye dönüştürülen efsaneler aracılığıyla işlenmiştir. Derslerde dijital öykülemelerden yola çıkılarak kroki çizme, görselleri yorumlama ve tartışma, izlenen dijital öykülemelerde yer alan kanıtları toplayarak elde ettiği verilerle tablolar oluşturma ve efsane yazma gibi etkinlikler gerçekleştirilmiştir. Uygulama sürecinde kullanılmak üzere hazırlanan dijital öykülemelerde ses kaydı ile efsanenin anlatımına ve anlatım sırasında efsanedeki kişiler ve efsanenin geçtiği mekânla ilgili görsellere; efsane bitiminin hemen ardından efsanenin ilgili olduğu konuya ilişkin karikatürlere, gazete haberlerine, manşetlere ve sloganlara yer verilmiştir. Bunun yanı sıra efsane anlatımında kullanılan ses kaydından sonraki çoklu ortam öğelerinin kullanımı sırasında fon müziği olarak da efsanenin geçtiği yer ile ilgili türkümlere yer verilmiştir. Son etkinlik olarak öğrencilerden işlenen konularla ilgili ya da kendi seçecekleri bir konuda efsaneler yazmaları istenmiştir. Tablo 2’de ilkökul öğrencilerinin yazdıkları efsanelerin birer doküman olarak ele alınarak çözümlenmesi sonucunda ulaşılan bulgular yer almaktadır:

Şekil 4. İlkokul öğrencilerinin yazdığı efsanelerden elde edilen temalar

Şekil 4’te de görüldüğü gibi ilkökul öğrencilerinin yazdığı efsanelerin sosyal unsurlar, olumsuz duygu ve durumlar, coğrafi unsurlar, doğal afetler, olağanüstü unsurlar ve hava olayları olmak üzere toplam 6 ana tema altında toplandığı görülmektedir. Temalar incelendiğinde efsanelerin bir unsuru olarak ele alınabilecek doğüstü varlıkların yanı sıra ilkökul öğrencilerinin yazdıkları efsanelerde uygulama sürecinde efsaneler aracılığıyla işlenen konulara doğal ve beşerî unsurlar, doğal afetler, hava olayları biçiminde yer verdikleri görülmektedir. Bu durum efsanelerle işlenen sosyal bilgiler dersinin akademik boyutta da katkı sağlamış olduğu biçiminde yorumlanabilir. İlkokul öğrencilerinin yazdıkları efsanelerde sosyal ögeler bağlamında Şekil 5’te verilen öğelere yer verdikleri görülmüştür:

Şekil 5. İlkokul öğrencilerinin yazdığı efsanelerde ‘Sosyal Ögeler’ teması altında yer alan unsurlar

Şekil 5'te de görüldüğü gibi ilkökul öğrencileri yazdıkları efsanelerde sosyal öge olarak okul, komşuluk, aile, dernek, okul ve arkadaşlığa yer vermişlerdir. İlkokul öğrencilerinin yazdıkları efsanelerden elde edilen bir diğer tema “Duygular” temasıdır. İlkokul öğrencilerinin yazdıkları efsanelerde rastlanan duygular Şekil 6'da verilmiştir:

İlkokul öğrencilerinden Nil yazmış olduğu “Çöl” isimli efsanede “Aile” sosyal unsuruna şu şekilde yer vermiştir:

“Çok eski zamanlarda ulaşımın zor olduğu zamanlarda bir aile deve ile yola çıkmış. Birçok zorlukla karşılaşan aile kum fırtınalarını, susuzluğu, yorgunluğu hep birlikte yardımlaşarak sevgi ile halletmişler...Bu çölden kurtulan ilk aile onlar olmuş. O günden sonra birbirini seven aileler o çölden hep geçmeyi başarmış...”

İlkokul öğrencilerinden Bülent yazmış olduğu “Komşuluk” isimli efsanede “Komşuluk” sosyal unsuruna şu şekilde yer vermiştir:

“.....Olur mu hiç? Biz komşuyuz. Tabii ki birbirimize yardım etmeliyiz demiş...”

İlkokul öğrencilerinden Suna yazmış olduğu “Hayvanlar Okulu” isimli efsanede “Okul” sosyal unsuruna şu şekilde yer vermiştir:

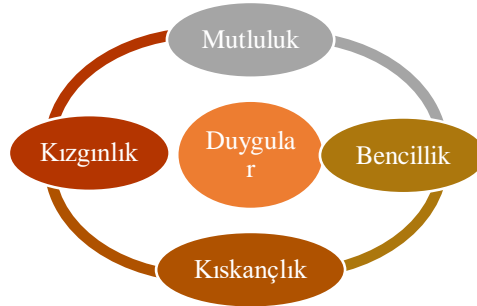
“Ormanda yaşayan hayvanların bir okula ihtiyacı varmış. Çünkü yavru balıklar yüzmeyi, yavru kuşlar yüzmeyi, yavru aslanlar avlanmayı bilmiyormuş. Tek eksikleri buymuş çünkü baykuş ve karga öğretmenlik yapma konusunda çok iyilermiş...”

İlkokul öğrencilerinden Akın yazmış olduğu “Yağmur Derneği” efsanesinde “Dernek” sosyal unsuruna şu şekilde yer vermiştir:

“...Çok sıkılan yağmur damlaları bir dernek kurmaya karar vermiş. Bu dernek hiç yağmur yağmayan çöllere, kurumaya başlayan ormanlara, susuz kalan insanlara ve hayvanlara yağmur yağdırıyormuş...”

İlkokul öğrencilerinden Serkan yazmış olduğu “Dostluk” isimli efsanede “Arkadaşlık” sosyal unsuruna şu şekilde yer vermiştir:

“Dünya ilk oluştuğunda kedilerle köpekler çok iyi arkadaşlanmış. Birlikte oyun oynarlar, gezerlermiş. Ne zaman ki kötü kalpli cadı düşmanlık büyüsü yapmış; o zamandan sonra düşman olmuşlar...”

Şekil 6. İlkokul öğrencilerinin yazdığı efsanelerde “Duygular” teması altında yer alan unsurlar

Şekil 6'da da görüldüğü gibi ilkökul öğrencileri yazdıkları efsanelerde mutluluk, kızgınlık, kıskançlık ve bencillik gibi duygulara yer vermişlerdir. İlkokul öğrencilerinin yazdıkları efsanelerden elde edilen bir diğer tema “Doğal ve Beşerî Unsurlar” temasıdır. İlkokul öğrencilerinin yazdıkları efsanelerde rastlanan doğal ve beşerî unsurlar Şekil 7'de şu şekilde verilmiştir:

İlkokul öğrencilerinden Büşra yazmış olduğu “Bencil Kral” isimli efsanede “Bencillik” duygusuna ve “yardımlaşma” değerine şu şekilde yer vermiştir:

“Kötü kalpli bir kral varmış. Bana dokunmayan yılan bin yıl yaşasın dermiş. Halk yoksul ve mutsuzken kendisi zenginlik içinde yaşarmış. Bir dev gelmiş ülkeye ya her şeyini paylaşırsın ya da ölürsün demiş. Ama kral paylaşmaktansa ölmeyi tercih ederim demiş...”

İlkokul öğrencilerinden Melis yazmış olduğu “Hava olayları” isimli efsanesinde “Kıskançlık” duygusuna şu şekilde yer vermiştir:

“Dünyada yaşayan insanlar çok kıskanmış o yüzden de çok mutsuzlarmış. Hava olayları onlara bir ders vermek istemiş. Yağmur damlası, kar tanesi, rüzgâr ve güneş birbirlerini kıskanıyor gibi davranmaya karar vermişler. O yüzden ne zaman biri dünyaya gitse diğerleri de kıskançlıktan onu takip edip dünyaya gelmeye başlamış. Bu yüzden tüm dünya zarar görüyormuş. Ne yapacağını bilemeyen insanlar çok kötü durumda kalmış. Hava olayları

onlara kıskançlığın kötü olduğunu anlatmış. Herkes vazgeçmiş öyle davranmaktan. Böylece dünyanın adı mutluluk gezegeni olarak değişmiş”

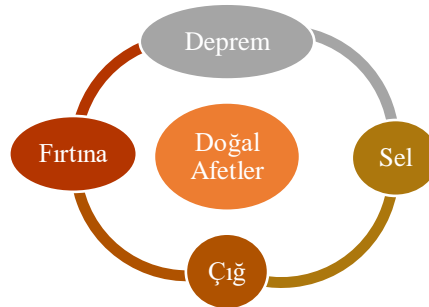
İlkokul öğrencilerinden İlbilge yazmış olduğu “Kelebek Vadisi” isimli efsanesinde “Kızgınlık” duygusuna şu şekilde yer vermiştir:

“...Sonra tırtıl o kadar kızmış ki yanına ailesini de alıp o ülkeyi terk etmiş ve kendini bir vadiye hapsedmiş. Aradan yıllar yıllar geçmiş. Tırtıl ve ailesi kelebek olmuş. Gün geçtikçe kalabalıklaşmışlar. Oraya da kelebek vadisi adı verilmiş. Onları ülkelerinde görmek istemeyen herkes onları orada ziyaret etmeye başlamış ve onların güzelliğini ve kıymetini anlamışlar”

Şekil 7. İlkokul öğrencilerinin yazdığı efsanelerde “Doğal ve Beşerî Unsurlar” teması altında yer alan unsurlar

Şekil 7’de de görüldüğü gibi ilkokul öğrencileri yazdıkları efsanelerde doğal ve beşerî unsurlardan “köprü, ev, çöl, vadi, orman, mağara, göl, nehir, deniz, buzul, cami” gibi öğelere yer vermişlerdir. İlkokul öğrencilerinin yer verdiği bu unsurların “buzul” dışında tümünün uygulama sürecinde dijital öykülemeye dönüştürülen efsanelerde geçen doğal ve beşerî unsurlar olduğu görülmüştür. İlkokul öğrencilerinin yazdıkları efsanelerde bu unsurlara yer vermeleri uygulama sürecinde ele alınan “SB.4.3.3. Yaşadığı çevredeki doğal ve beşerî unsurları ayırt eder” kazanımı kapsamında ilkokul öğrencilerinin doğal ve beşerî unsurlarla ilgili olan kavramları öğrenmesine dijital öykülemeye dönüştürülen efsanelerle işlenen sosyal bilgiler dersinin katkı sağladığı biçiminde yorumlanabilir. İlkokul öğrencilerinin “Doğal Afetler” temasında yer verdiği unsurlar Şekil 8’de verilmiştir:

Şekil 8. İlkokul öğrencilerinin yazdığı efsanelerde “Doğal Afetler” teması altında yer alan unsurlar

Şekil 8’de de görüldüğü gibi ilkokul öğrencileri yazdıkları efsanelerde doğal afetlerden deprem, fırtına, çığ ve sele yer vermişlerdir. Uygulama sürecinde dijital öykülemeye dönüştürülen efsanelerin de içinde bu tür doğal afetlere yer verilmektedir. Bu durum derste öğrenme aracı olarak kullanılan efsanelerin içeriğinin de ders kazanımlarına ve dersle ilgili kavramlara ulaşmada etkili olduğunu göstermektedir. İlkokul öğrencilerinin “Doğüstü Varlıklar” temasında yazdıkları efsanelerde yer verdiği unsurlar Şekil 9’da verilmiştir:

Şekil 9. İlkokul öğrencilerinin “doğaüstü varlıklar” temasında yer verdiği unsurlar

Şekil 9’da da görüldüğü gibi ilkokul öğrencilerinin “Doğaüstü Varlıklar” temasında yer verdiği unsurlar büyücü, dev, ejderha, peri, dinozor, büyücü ve cadıdır. Uygulama sürecinde kullanılan dijital öykülemeye dönüştürülmüş efsanelerde bu unsurların çoğu kullanılmamış olmasına rağmen ilkokul öğrencilerinin efsanelerinde pek çok doğa üstü varlığa yer verdiği görülmüştür. Uygulama sürecinde efsane yazma uygulaması sonrasında Nil isimli bir ilkokul öğrencisi görüşlerine günlüğünde doğaüstü varlık olarak “peri” değer olarak da “yardımlaşma” değerine vurgu yaparak şu şekilde yer vermiştir:

“Bugün bize ders anlatan öğretmen efsane yazmamızı istedi. Ben de içinde bol bol sihir olan bir efsane yazdım. Çünkü en sevdiğim çizgi film kahramanı TinkerBell’in de öyle güçleri var. Benim efsanemde de çoban çocuk sihir yapıyordu. Uykusu gelen insanların kolay uyumalarına yardım etmek için insanların hayal ettiği koyunların çitlerden atlamasını büyü ile gerçekleştiriyordu”

İlkokul öğrencilerinin “Hava Olayları” temasında, yazdıkları efsanelerde yer verdiği unsurlar Şekil 10’da verilmiştir:

Şekil 10. İlkokul öğrencilerinin “hava olayları” temasında yer verdiği unsurlar

Şekil 10’da da görüldüğü gibi ilkokul öğrencileri hava olaylarından yağmur, güneş, kar, şimşek ve fırtınaya yazmış oldukları efsanelerde yer vermişlerdir. Öğrencilerin yer verdiği hava olaylarının uygulama aşamasında kullanılan dijital öykülemeye dönüştürülen efsanelerde geçen hava olayları olduğu görülmüştür. Bu durum dijital öyküleme ile efsanelerden yararlanmanın ilkokul öğrencilerinin sosyal bilgiler dersi ile ilgili kavramları öğrenmelerine de katkı sağladığı biçiminde yorumlanabilir. İlkokul öğrencilerinin yazdıkları efsanelerden örnekler şu şekildedir:

“Fırtına Şehri Efsanesi” sosyal unsur olarak aileyi, olağanüstü unsur olarak büyücüyü, değer olarak yardımseverliği ve hava olayı olarak da fırtınayı şu şekilde içermektedir (Derya):

“Bir çocuk varmış. Bu çocuğun anne ve babasını dev bir adam esir almış. Bu çocuk aylarca anne ve babasını aramış ama bulamamış. Bir gün bu şehrin en bilindik büyücüsüne gitmiş. Büyücü çocuğa anne ve babasını nasıl bulacağını söylemiş. Çocuk büyücünün söylediklerini yapmış. Kırk kediye su vermiş, kırk karıncaya şeker vermiş ve kırk gün dua etmiş. 41. gün o şehirde büyük bir fırtına çıkmış. Ama fırtına bitince anne babası kurtulmuşlar. O şehre o günden sonra fırtına şehri adını denmiş”

Hava olayı olarak yağmur, fırtına ve rüzgâr; olağanüstü unsur olarak cadı, beşerî unsur olarak ev, doğal unsur olarak meyve bahçesini içeren “Çöp Ev Efsanesi” şu şekildedir (Nil):

“Bir tane kadın varmış. Ama hep kendini düşünürmüş. Kadın bahçesinde otururken bir tane cadı gelmiş. Havada o kadar güneşliymiş ki susuz ve açmış. Kadından biraz su ve yiyecek istemiş. Kadın tek geçim kaynağı olan bahçesi varmış. Bahçesinde her türlü yiyecek varmış. Kadın bahçesine bakmış bir sürü meyve varmış. Ama kendini düşündüğü için ‘Kusura bakma. Bende de yok’ demiş. Cadı ise kadının bahçesini görmüş ve: ‘İnşallah bahçen çöplüğe döner.’ demiş. Oradan ayrılmış. Büyücü gider gitmez yağmur yağmış fırtına çıkmış kadın arkasına bir bakmış bahçesi değil karşısında çöp yığını duruyormuş. Ardından hava kapanmış ve yağmur yağmaya başlamış. Rüzgar çıkmış ve bahçedeki çöpler evin önüne yığılmış. Böylece evi de bir çöp ev olmuş. Dünyada ne kadar cimri ve bencil insan varsa o günden sonra bu beddua hepsini etkilemiş ve dünyanın her yerinde çöp evler ortaya çıkmış”

İçeriğinde değer olarak dayanışmaya, beşerî unsur olarak eve, doğal unsur olarak nehir ve buzula olumsuz duygular ve durumlar kapsamında ise bencillığe yer verilen “Buzdan Kaya Köyü Efsanesi” şu şekildedir (Doğa):

“Bir köyde bir adam varmış. Bu adam çok yalancıymış. Önüne gelen herkese yalan söylerlermiş. Köydeki tek su da bu adamın tarlasındaymış. O yıl köyde çok kuraklık olmuş. Tüm köylü toplanıp adama gitmiş. Ondan su istemişler. Adam da nehirden hiç su yok demiş. Köyün en yaşlı ninesi o nehir buz olsun oğul sen de kalbin gibi buzdan kaya olasın demiş. Adam da nehir de buza dönüşmüş. O buzul hiç erimezmiş. Bu köye de buzdan kaya köyü denilmiş.”

Uygulama sürecinde üç ilkokul öğrencisi birlikte yazmış oldukları efsanede deprem, hortum, yağmur ve sel gibi unsurlara yer vermişlerdir. Yazdıkları efsane ve bu efsaneye ilgili yaptıkları resim örneği şu şekildedir:

“Çok eskiden denizin yakınlarında bir köy varmış. Bir gün o köyde deprem olmuş yerler çatlamış. Her taraf çok kötü olmuş çatlaklara deniz suyu girmiş. Bir ay sonra su çekilmiş. Sonra da büyük bir hortum çıkmış. Köy denizin boşluğuna yerleşmiş. Ertesi gün büyük bir yağmur başlamış. Deniz suyu yeniden dolmuş. Köy su altında kalmış ve su köyü diye adlandırılmış” (Doğa, Efe, Nil)

İlkokul öğrencileri uygulama süreci boyunca ders günlükleri tutmuşlar, dersle ilgili görüş ve gözlemlerini, süreçte yaşadıklarını günlüklerine aktarmışlardır. 7 haftada toplam 259 ders günlüğü elde edilmiş; günlükler birer doküman olarak ele alınarak çözümlenmiştir. İlkokul öğrencilerinin efsanelerin katkılarına ilişkin görüşleri Tablo 2’de şu şekilde verilmiştir.

Tablo 2.

Efsanelerin Katkılarına İlişkin İlkokul Öğrencilerinin Görüşleri

Akademik boyut	Efsaneler aracılığıyla farklı bölgelerin coğrafi özelliklerini öğrendim İlk kez efsane ile karşılaştım Efsanelerdeki doğal ve beşerî unsurları bulurken öğrendim. Pek çok efsane öğrenmiş oldum Efsaneler aracılığıyla peri bacalarının nasıl oluştuğunu öğrendim. Efsaneler aracılığıyla Mimar Sinan’ı öğrendim Afyonkarahisar’la ilgili Gazlıgöl Efsanesi’ni öğrendim Kroki çizmekte zorlandım
Duyuşsal boyut	Efsaneler çok güzeldi Efsaneler dersi daha eğlenceli hâle getirdi. Efsaneler dersi daha ilgi çekici hâle getirdi Efsane yazmak hoşuma gitti Efsane yazmakta zorlandım Efsane yazarken heyecanlandım Efsanelerle ders işlemek sıkıcıydı

Tablo 2. (devamı)*Efsanelerin Katkılarına İlişkin İlkokul Öğrencilerinin Görüşleri*

Duyuşsal boyut	Efsaneleri beğenmedim Efsanelerle ilgili kitap aldım Dijital öykülemeleri çok sevdim Dijital öyküleme yapmaya çalışıyorum Dijital öykülemelerin hep kullanılmasını isterdim Türkçe dersinde de dijital öykülemeler olsun isterdim Artık sosyal bilgiler dersini daha çok seviyorum
----------------	--

Tablo 2’de de görüldüğü gibi ilkokul öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde efsanelerin katkılarına ilişkin görüşleri incelendiğinde görüşlerin akademik ve duyuşsal katkılar olmak üzere toplam iki ana tema altında toplandığı görülmektedir. Akademik katkı bağlamında ilkokul öğrencileri uygulama sürecinde efsanelerle ilişkilendirilen kazanımlardan, efsane türü ile ilk kez karşılaştıklarından, efsanelerde yer alan tarihi şahsiyetlerden, kroki çizmek gibi becerilerden söz etmişlerdir. Duyuşsal boyutta ise gerek uygulama sürecinde kullanılan efsaneler, gerek dijital öykülemeler, gerekse efsane yazmaya ilişkin olumlu katkılardan söz etmişlerdir. İlkokul öğrencilerinin günlüklerinden alınan doğrudan alıntılar şu şekildedir:

“*Efsane sayesinde coğrafi şekilleri öğrendim*” biçiminde görüşünü belirten Mert görüşünü şu şekilde açıklamıştır:

“*Bugün öğretmenimiz sayesinde yeni bilgiler öğrendim. Pamukkale travertenlerinin nasıl oluştuğunu öğrendim. Çok güzel, büyüleyici görünüyorlar bence...*”

“*İlk kez efsane türünde metinlerle karşılaştım.*” biçiminde görüşünü belirten Selin görüşünü şu şekilde açıklamıştır:

“*Bugün öğretmenim bize efsaneyi öğretti. Çok güzeldi. Çok beğendim. Teşekkür ederim. Efsaneyi daha önce duymamıştım öğrendim. Hem bize oyununu da oynattı. Eğlenceliydi teşekkürler.*”

“*Efsaneler çok güzeldi.*” biçiminde görüşünü belirten Yiğit görüşünü şu şekilde açıklamıştır:

“*Efsaneler çok güzeldi. Ben çok beğendim. Birçok şey öğrendim. Harry Potter gibiydi çok eğlenceliydi.*”

“*Ders çok eğlenceli geçti.*” biçiminde görüşünü belirten Suna görüşünü şu şekilde açıklamıştır:

“*Bugün çok eğlenceliydi. Ben çok eğlendim. Ben bugün kendimi kaybettim. Bugün çok güzeldi. Size teşekkür ederim. Sizi çok seviyorum. Bugün efsaneleri beğendim çok güzeldi. Efsaneleri dinlerken hayal kurdum. Efsanelerle ilgili resimler yaptım. Çok hoşuma gitti*”

“*Kroki çizmekte zorlandım.*” biçiminde görüşünü belirten Mesut görüşünü şu şekilde açıklamıştır:

“*Bugünkü efsaneler çok güzeldi. Efsaneler çok dikkatimi çekti. Dörtlü gruplarda kroki yapmakta çok başarılı olmadık. Aslında krokinin nasıl çizilmesi gerektiğini anladım. Daha güzel yapabildik diye düşünüyorum. Ama sosyal dersi güzeldi. Bu konuları anlattığınız için teşekkür ederim.*”

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Dijital öyküleme ile efsanelerden yararlanılarak işlenen sosyal bilgiler dersinin ilkokul öğrencilerinin görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesini amaçlayan bu araştırma sonucunda akademik katkı bağlamında ilkokul öğrencileri uygulama sürecinde efsanelerle ilişkilendirilen kazanımlardan, efsane türü ile ilk kez karşılaştıklarından, efsanelerde yer alan tarihi şahsiyetlerden, kroki çizmek gibi becerilerden söz etmişlerdir. Dijital öyküleme ile efsanelerden yararlanılarak gerçekleştirilen sosyal bilgiler dersine ilişkin olarak ilkokul öğrencileri duyuşsal boyutta ise gerek uygulama sürecinde kullanılan efsaneler, gerek dijital öykülemeler, gerekse efsane yazmaya ilişkin olumlu katkılardan söz etmişlerdir. Dersle karşı olan motivasyonlarını artırdığını, dersin daha ilgi çekici hâle geldiğini, öğrencilerin etkin katılımını artırdığını, akademik becerilerine katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Efsaneler hayale ağırlık vermesinden ulusal veya yerel birçok olayı renkli ve çekici anlatımla dile getirdiği için çocukların hoşuna gider. Bunlar genç okurlara, sıkılmadan, hissettirmeden bazı önemli tarihi bilgileri vererek tarih zevki aşılabilir (Oğuzkan, 1997, akt. Şimşek, 2001). Bu araştırmada öğrenciler dijital öykülemeye dönüştürülen efsanelerin dersi sıkıcılıktan kurtardığını vurgulamışlardır. Bunun yanı sıra akademik bağlamda da ders kazanımlarına ilişkin önemli bilgilere günlüklerinde yer vermişler bu bağlamda önemli tarihi ve coğrafi bilgileri edindiklerini de belirtmişlerdir.

Yıllar’a göre (2005) mitler ve efsaneler, toplumun hayat görüşünü, yaşam biçimini, ahlak anlayışını, yücelttiği değerleri içlerinde barındıran, yüzlerce hatta binlerce yılın izlerini taşıyan halk yaratması edebî ürünlerdir. Eğitimde yalnızca Türkçe derslerinde değil pek çok derste araç olarak kullanılabilirler. Bu araştırmada da

öğrenciler yazmış oldukları efsanelerde uygulama süreci boyunca kullanılan efsanelerde de yer alan dayanışma, yardımseverlik, sevgi, saygı, eşitlik ve özgürlük değerlerine değinmişlerdir. Bu bağlamda süreçte kullanılan efsanelerin değer kazandırma bağlamında da ilkökul öğrencilerine katkı sağladığı söylenebilir.

Edebî ürünlerin konu alanını öğretmeye yardımcı olması, soyut konuları somutlaştırması, öğrenci başarısını ve motivasyonu artırması, eleştirel düşünme, empati, dil kullanımı, zaman ve kronoloji gibi çeşitli becerileri kazandırması, sevgi, saygı, çalışkanlık, vatanseverlik gibi çeşitli değerleri özendirilmesi sosyal bilgiler öğretiminde edebî türlerin kullanımını sağlayan unsurlar arasında gösterilmektedir. Bu durum sosyal bilgiler dersi öğretim programında da dikkate alınmış, konular içerisinde edebî türlere yer verilmesi gerektiği belirtilerek ders kitaplarında da edebî türlerin kullanılması önerilmiştir (Kaymakçı, 2013). Yapılan araştırmada çocukların derse karşı olan motivasyonunun artmış olduğu, araştırma süreci boyunca ele alınan kazanım, değer ve becerilerin kazandırılmasına katkı sağladığı gerek öğrenci günlüklerinden gerekse ilkökul öğrencilerinin yazmış olduğu efsanelerin çözümlenmesi sonucunda elde edilen bulgularda açıkça görülmektedir.

Edebî ürünlerin sosyal bilgiler öğretiminde kullanmanın olumlu yönleri olarak en çok öğrenilen bilgilerin kalıcılığını artırabileceğini, derse dikkat ve ilgi çekmede kullanılabileceğini, dersi eğlenceli kılacağını, öğrencilere farklı bakış açıları kazandıracığını, öğretimi zenginleştireceğini ifade etmişlerdir. Bunun yanında öğretmen adaylarının cevaplarına bakıldığında sosyal bilgiler öğretiminde edebî ürünlerin kullanımının özellikle çeşitli becerilerin öğretiminde faydalı olabileceğini vurgulamışlardır. SBÖA edebî ürünlerin sosyal bilgiler öğretiminde kullanmanın olumsuz yönleri olarak uzun zaman alabileceğini, uzun zaman aldığı veya ilgisi olamayan öğrenciler için sıkıcı olabileceğini, yaş seviyesine uygun olmayan durumlarda yanlış anlama ya da yorumlamalara yol açabileceğini, öğrencilerin kurgu ve gerçek ayrımı yapamayabileceklerini ifade etmişlerdir. SBÖA edebî ürünlerin öğretimi olumlu yönde etkileyeceği konusunda daha fazla görüş bildirmişlerdir. Bu bulgulardan hareketle SBÖA'nın sosyal bilgiler öğretiminde edebî ürünlerin kullanımının öğretimi olumlu yönde etkileyeceği görüşünde oldukları sonucuna ulaşılabilir (Yeşilbursa & Sabancı, 2015). Elde ettiğimiz sonuçlara göre 22 kişilik sınıfta 19 öğrenci efsaneyle ders anlatımını eğlenceli bulurken üç öğrenci efsanelerle ders anlatımını sıkıcı bulmuştur. Yapmış olduğumuz çalışmada %13, 66 oranında öğrencilerin dersi sıkıcı bulduğunu görmekteyiz. Fakat ağırlıklı olarak %86,36 gibi bir oranla efsanelerle dersin eğlenceli olduğu sonucuna ulaştık. Bu oranlara bakarak sosyal bilgiler dersinde efsane kullanımının bireysel farklılıklardan dolayı her öğrenciye hitap etmediğini görmekteyiz.

İlköğretim yedinci sınıf sosyal bilgiler dersinde edebî yat temelli öğretim yönteminin öğrencilerin akademik başarıları ve öğrenmenin kalıcılığı üzerinde olumlu etkisi olduğu; ayrıca öğrencilerin görüşlerine göre öğrencilerin derse olan ilgilerini artırdığı ve okuma alışkanlığını desteklediği sonucuna ulaşılmıştır (Tekgöz, 2005, akt. Çengelci, 2013). Bizim bulduğumuz sonuçlar da bunu destekler niteliktedir. Elde edilen bulgular sonucunda öğrencilerin akademik başarısını artırdığı ve duyuşsal becerilerine olumlu katkılar sağladığı görülmüştür. Demir ve Akengin'in (2014) de belirttiği üzere edebî ürünler edebî yat temelli sosyal bilgiler öğretiminin birinci ve en önemli ögesi durumundadır. Hikâyeler, romanlar, şiirler, masallar, bilmeceler, mektuplar, fıkralar efsaneler, destanlar, atasözleri v.b. sosyal bilgiler öğretiminde kullanılabilecek edebî ürünlerdir. Bu edebî ürünleri mutlaka sosyal bilgiler öğretim sürecinde kullanılacak yazılı ve sözlü materyallerin taşınması gereken niteliklere sahip olmalıdır. Yapmış olduğumuz araştırmada bize efsane kullanımının sosyal bilgiler ve diğer derslerde önemli olduğunu gösterdi. Efsane kullanımının öğrencilere akademik, sosyal, duyuşsal, devinişsel yönden olumlu katkı sağladığı gözlemlenmiştir.

Masal, destan, efsane, fabl, hikâye, roman, biyografi, gezi yazısı, deneme, fıkra, sohbet, şiir ve tiyatro gibi türlerin çocukların eğitimindeki önemine vurgu yapılmakta ve bu türlerden eğitime katkıları yönünde yararlanmak gerektiği belirtilmektedir. Ayrıca metinlerin seçiminde türünün en güzel örnekleri olmasına dikkat edilirse öğrencide ana dili bilinci oluşmasına ve okuma alışkanlığı edinmelerine yardımcı olacağı ifade edilmektedir (Yalçın & Aytaş, 2005, akt. Kolaç vd., 2012). Eğitim bilimlerindeki üç öğrenme alanına -duyuşsal, bilişsel ve devinişsel- dayalı olarak metin türlerini duyguya, düşünceye ve olaya dayalı türler şeklinde üç gruba ayırmıştır (Cemiloğlu, 2004, akt. Kolaç vd., 2012) Sosyal bilgiler dersinde efsane kullanımına ilişkin olarak elde edilen sonuçlardan ve öğrenci günlüklerinden yola çıkılarak bu uygulamanın ağırlıklı olarak duyuşsal alana hitap ettiği söylenebilir.

Sonuç olarak yapılan bu araştırma sonucunda sosyal bilgiler dersinde dijital öyküleme yoluyla efsanelerden yararlanmanın öğrenciler üzerinde olumlu katkılar sağladığı belirlenmiştir. Öğrencilerin pek çok beceri geliştirmelerine katkı sağladığı görülmüştür.

4.1. ÖNERİLER

Araştırma sonuçlarından hareketle aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

- 1- Araştırmacılar sosyal bilgiler öğretiminde dijital öyküleme yoluyla efsanelerden yararlanma konusunda deneysel, eylem araştırması, karma yöntem gibi farklı türlerde araştırmalar gerçekleştirilebilir.
- 2- Öğretmenlere hizmet içi eğitim, öğretmen adaylarına da hizmet öncesi eğitim yoluyla sosyal bilgiler dersinde efsanelerden ne şekilde yararlanılabileceği konusunda eğitim verilebilir.
- 3- Sosyal Bilgiler ders kitaplarında kazanımlarla ilişkilendirilerek efsanelere daha sık yer verilebilir.
- 4- Öğretmenlere hizmet içi eğitim, öğretmen adaylarına hizmet öncesi eğitim yoluyla dijital öyküleme hazırlama konusunda atölye çalışmalarını düzenlenebilir.

KAYNAKÇA

- Çengelci, T. (2013). Sosyal bilgiler dersinde yararlanan toplumsal ve kültürel kaynakların belirlenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(43), 219-236.
- Demir, N. (2013). *Türk efsaneleri I*. Edge Akademi.
- Demir, S. & Akengin, H. (2014). *Sosyal bilgiler öğretimi*. Pegem Akademi Yayınları.
- Deveci, H. & Selanik-Ay, T. (2009). İlköğretim öğrencilerinin günlüklerine göre günlük yaşamda değerler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(6), 167-181.
- Kaymakçı, S. (2013). Sosyal bilgiler ders kitaplarında sözlü ve yazılı edebî türlerin kullanım durumu. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2013(20), 230-255.
- Kolaç, E., Demir, T. & Karadağ, R. (2012). Öğretmen adaylarının dil eğitiminde çocuk edebiyatı metinlerinin kullanımına yönelik görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 161(161), 1-18.
- Leming, J. S., Ellington, L., & Schug, M. (2006). The state of social studies: A national random survey of elementary and middle school social studies teachers. *Social Education*, 70(5), 322-327.
- Moore, D. W., Bean, T. W., Birdyshaw, D., & Rycik, J. A. (2000). *Adolescent literacy: A position statement for the Adolescent Literacy Commission of the International Reading Association*. International Reading Association.
- National Council for the Social Studies. (NCSS). (1994). *The curriculum standards for social studies*. Silver Spring, MD: National Council for the Social Studies.
- Oruç, Ş. & Ulusoy, K. (2008). Sosyal bilgiler öğretimi alanında yapılan tez çalışmaları. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2008(26), 121-132.
- Öztürk, C. & Otluoğlu, R. (2005). *Sosyal bilgiler öğretiminde edebî ürünler ve yazılı materyaller*. Pegem Yayınları.
- Sakaoğlu, S. (1992). *Efsane araştırmaları*. Konya Selçuk Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi Yayınları
- Şimşek, A. (2000). İlköğretim sosyal bilgiler dersi öğretiminde hikaye anlatım yönteminin (storytelling) kullanımı [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Şimşek, A. (2001). Tarih eğitiminde efsane ve destanların rolü. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(3), 11-21.
- Tural, S. (2000). *Tarihten destana akan duyarlılık*. Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Türk Dil Kurumu. (TDK). (http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=EFSANE) adresinden 23.03.2016 tarihinde erişilmiştir.
- Yeşilbursa, C. & Sabancı, O. (2015). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler öğretiminde edebî ürünlerin kullanımına yönelik görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36, 19-33.
- Yılar, Ö. (2005). Mit-efsane ve eğitim. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2005(11), 383-392.

EXTENDED ABSTRACT

1. Introduction

The course of social studies is related to several other disciplines, including history, geography, philosophy, sociology, psychology, anthropology, education, law, economics, politics, art and literature. Therefore, in teaching of this course different methods and techniques as well as distinct resources are employed. An effective teaching of the social studies courses necessitates the fact that students should be given many opportunities to improve their reading and writing skills (Moore et al., 2000). In the educational programs for the social studies courses employed in the US there is a set of recommendations entitled No Child Left Behind (NCLB) which emphasize the significance of improving students' literacy and mathematical skills (Leming et al., 2006). It is thought that the use of literary products in accordance with the learning outcomes of the social studies courses may make it possible to achieve the course objectives and to improve students' literacy skills. Among the literary products, one of the genres most appropriate to the nature of social studies is legends. Legends can convey many cultural elements, the lives of different societies, daily life experiences, social values and traditions, natural and human elements, disasters and weather events in the surrounding environment in an impressive manner. NCSS (1994) emphasized the importance of providing students with experience in the context of different cultures and cultural diversity for the field of global connections as well as many other learning domains. Therefore, it can be stated that legends can be used as a tool to gain awareness about many different cultures starting from the geography in which they live. Turkey is known to be rich in terms of legends. The use of such wealth in education can provide resources for effective and efficient educational activities. However, in recent years, legends have been forgotten due to the widespread use of mass media. There are some studies on the effects of using different literary works on the teaching of the social studies courses (Kaymakçı, 2013; Öztürk & Otluoğlu, 2005; Oruç & Ulusoy, 2008). On the other hand, there are limited number of studies dealing with the use of legends, epics and folk tales in the teaching of the social studies courses (Şimşek, 2000; Şimşek, 2001; Sakaoğlu, 1992; Yılar, 2005). In addition, such studies are mostly theoretical in nature. It is thought that the current study will contribute to the field. The main purpose of this study is to evaluate the social studies teaching in which the legends, myths and digital storytelling are employed based on the views of primary school students.

2. Method

This study was designed as a qualitative research. In the implementation phase of the study learning domains covered in the 4th grade social studies course unit entitled "People, Places and Environments" were connected with proper legends. These contents were taught using the legends transformed into digital narratives for twenty class hours (7 weeks). The participants were twenty female and seventeen male fourth grade students. Therefore, the total number of participants were thirty-seven primary students. The data of the study were collected through diaries of the participants who expressed their views about the courses (259 diaries). The data were also gathered from the legends that the participants produced following the implementation. Both student diaries and legends written by the participants were examined using the descriptive analysis. The findings were presented in tables and supported by direct excerpts from student diaries and the legends produced by the students.

3. Findings, Discussion and Results

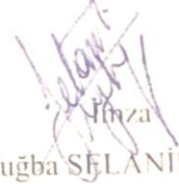
The findings of the study indicate that the legends written by the participants included many elements (natural and human elements, natural disasters, weather events). These elements are found to be closely related to the learning outcomes suggesting that using legends in the social studies courses seems to contribute to achieve these learning outcomes. The participants also reported that the course of social studies using the legends transformed into digital narrative positively improved their academical achievement and cognitive skills. They also stated that both legends and digital narratives attracted their interest. In addition, they mentioned their desire to have such educational activities in future. In the study, it is found that the legends written by the participants contain six main themes, namely social elements, negative emotions and situations, geographical elements, natural disasters, supernatural beings and weather events. Therefore, it can be stated that these legends include supernatural beings that are one of the most distinctive feature of legends and the topics that were taught in the courses (natural and human elements, natural disasters and weather events). This situation can be interpreted as the social studies course which was taught using the legends contributed to their perception of the legend as a literary genre and to their understanding of course achievements in academic dimension. The participants mentioned that they met with the genre of legends for the first time and that they learned about historical figures in legends and skills like drawing sketches. In the affective dimension, they mentioned both the legends used in the implementation process, the digital narratives and the positive contributions to the writing legends. They stated that the courses increased their motivation towards the social studies and their participation in the course

and that the course became more interesting. Children like legends. Because legends focus on imagination and express many national and local events in a colorful and attractive way. Legends imbue the pleasure of history by giving young readers some important historical information without being bored (Oğuzkan, 1997, as cited in Şimşek, 2001). The students emphasized that the legends turned into digital narratives saved the lessons from boringness. In addition, they included important information about their learning outcomes in their academic diaries. They also included statements in their diaries that they had acquired important historical and geographical information. Yılar (2005) argued that myths and legends are literary products that are developed by people and contain their life perspectives, their way of living, their views about ethics and significant values. These products can be employed in all courses, not only in the courses of Turkish language. In the legends written by the students the values mentioned included as follows: solidarity, benevolence, love, respect, equality and freedom. Therefore, it can be argued that the use of legends in social studies courses contributed to their awareness about significant values of the society. The following suggestions were developed based on the major findings of the study:

- 1- Researchers can be design research with experimental, action research or mixed method on using legends via digitalstorytelling.
- 2- Teachers can be trained on how to benefit from legends in social studies course through in-service training and pre-service training for teacher candidates.
- 3- Legends can be included more frequently in Social Studies textbooks by associating them with aims.
- 4- Workshops on preparing digital storytelling through in-service training for teachers and pre-service training for teacher candidates can be organized.

ETİK BEYANNAME

Yapılan bu araştırmanın yazım sürecinde bilimsel ve etik kurallara tüm araştırmacılar tarafından uyulmuş, farklı eserlerden yararlanılması durumunda atıfta bulunulmuş, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmamış, araştırmanın tamamı veya bir kısmı farklı bir akademik yayın platformunda yayınlanılmak üzere gönderilmemiştir. Tüm bu durumlardan araştırmada ismi bulunan yazarların bilgisi olduğunu ve gerekli kurallara uyulduğunu beyan ederim. 30/09/2020

Doç. Dr. Tuğba SELANİK AY
Araştırmanın Sorumlu Yazarı